




Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) Kaygı ve Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Mehmet Kadir COŞKUN^{1*} , Erdal ZENGİN²  & Adem ARSLAN³ 

Gönderilme Tarihi: 28 Mayıs 2021 Kabul Tarihi: 19 Ekim 2021
DOI: 10.38015/sbyy.943617

Öz:

Günümüzde yaşanan gelişmeler bireyleri sadece sosyal yönde değil aynı zamanda duygusal ve zihinsel yönden de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu değişikliğe bağlı olarak insan üzerinde oluşan baskı ve stres bireyin topluma, mesleğine ve hatta kendisine bile yabancılaşmasına ve tükenmişlik hissetmesine neden olabilmektedir. Örneğin bireylerin hayatını doğrudan etkileyen sınav kaygısı öğrencilerin performanslarını azaltarak kaygılarını artmasına ve tükenmişlik düzeylerinin yükselmesine yol açmaktadır. Bu kapsamda bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeylerini tespit etmek ayrıca öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim öğretim yılında üç devlet üniversitesinin sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında öğrenim gören 100 Sosyal Bilgiler 4. sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Maslach Tükenmişlik Envanteri ve KPSS Kaygı Ölçeği ile toplanmıştır. Veri analizinde Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis H- testi kullanılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki belirlemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısına bakılmıştır. Sonuç olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmazken KPSS tükenmişlik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Akademik başarısı düşük olan öğretmen adaylarının kaygı ve tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının gelir düzeyine göre kaygı ve tükenmişlik düzeylerinde anlamlı bir farklılığın oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, tükenmişlik ve kaygı düzeyi arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmen adayı, kaygı, tükenmişlik.

Abstract:

Today's developments can negatively affect individuals not only socially, but also emotionally and mentally. Due to this change, the pressure and stress that occurs on a

Atf:

Coşkun, M. K., Zengin, E. & Arslan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) kaygı ve tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 5(2), 354-365. <https://doi.org/110.38015/sbyy.943617>

¹Atatürk University, Turkey. Orcid ID: 0000-0002-8094-5041

²Fırat University, Turkey. Orcid ID: 0000-0002-4771-0160

³Gümüşhane University, Turkey. Orcid ID: 0000-0002-7848-7395

*Corresponding Author: mkadircoskun@gmail.com

person can cause an individual to become alienated from society, his profession, and even himself, and feel burnout. For example, exam anxiety, which directly affects the lives of individuals, decreases the performance of students, increasing their anxiety and increasing their burnout levels. In this context, the aim of this study is to determine the KPSS anxiety and burnout levels of social studies teacher candidates and to determine the relationship between pre-service teachers KPSS anxiety and burnout levels. The sample of the study, in which the relational scanning model was used, consists of 100 social studies 4 th grade teacher candidates studying in the social studies education department of three state universities in the 2018-2019 academic year. The data of the research were collected with Maslach Burnout Inventory and KPSS Anxiety Scale. Mann-Whitney U Test and Kruskal Wallis H-test were used in data analysis. In addition, Pearson product-moment correlation coefficient was examined in order to determine the relationship between teacher candidates' KPSS anxiety and burnout levels. As a result, while KPSS anxiety levels of social studies teacher candidates were not significantly different according to gender, it was determined that KPSS burnout levels differed according to gender. It was concluded that pre-service teachers with low academic achievement had high levels of anxiety and burnout. It was concluded that there was no significant difference in anxiety and burnout levels of teacher candidates according to their income level. According to the findings obtained in the study, it was concluded that there is a positive relationship between burnout and anxiety level.

Keywords: Social studies teacher candidate, anxiety, burnout.

GİRİŞ

Günümüzde yaşanan hızlı ve yoğun değişimler bireyleri sadece sosyal yönde değil aynı zamanda duygusal ve zihinsel yönden de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu değişikliğe bağlı olarak insan üzerinde oluşan baskı ve stres bireyin topluma, mesleğine ve hatta kendisine bile yabancılaşmasına ve tükenmişlik hissetmesine neden olabilmektedir. Tükenmişlik kavramı, ilk olarak Amerika Birleşik Devletlerinde bireyin hizmet sektöründe oluşan baskı ve strese bağlı olarak oluşan psikolojik tanı olarak ele alınmıştır (Schwab & Schuler, 1986). Tükenmişlik, başlangıçta insanların yoğun olarak zaman ve iletişim gerektiren sağlık alanında ardından polislik, yöneticilik ve öğretmenlik gibi iletişim gerektiren meslek gruplarında araştırma konusu olmuş ve birçok tanımlamalar yapılmıştır. Örneğin Freudenberger (1974), “Tükenmişlik (Burnout)” kavramını 1974 yılında, insanların yoğun çalışmaları neticesinde duygusal yönden görev ve sorumlulukları yerine getirememeleri olarak tanımlamıştır. Maslach ve Jackson (1981) ise tükenmişliği; duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve buna bağlı olarak da başarıda düşüklük sendromu olarak tanımlamış ve tükenmişliğin günümüzde de kabul gören şeklini oluşturmuştur. Tükenmişlik, ansızın gelişen bir durum değildir aksine yavaş yavaş gelişen ve zaman gerektiren olumsuz bir duygudur (Maslach & diğ., 2001). Örneğin bazı bireyler çoğu zaman başarıyı yakalamak için birçok işi aynı anda yapmak için yoğun çalışmaktadırlar. Bu niteliğe sahip bireyler aşırı iş yükü altına girdikleri için belli bir zaman sonra gerçekleştirecekleri en temel işleri dahi yetiştiremez olduklarından dolayı tükenmişlik hissedebilmelerine ve bireyin ruhsal, bedensel ve sosyal düzenini bozarak önemli sorunların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. (Güdük & diğ., 2005). Bu kapsamda birçok araştırmacı tükenmişliğin hem kişisel (Ersoy, 2001; Taşgın, 2004) hem de iş performansı düzeyini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır (Ertekin & diğ., 2015; Gür, 2014; Kılıç & diğ., 2015).

Öğretmen adayları, okul deneyimi sürecinde öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutum oluşturabilmektedirler. Örneğin mezuniyet ve işsizlik gibi etmenler öğretmen adaylarının depresyon, kaygı, umutsuzluk ve tükenmişlik gibi çeşitli psikolojik sorunların yaşamalarına neden olabilmektedir. Çünkü eğitimini tamamlamış öğretmen adaylarının hedefledikleri mesleğe ulaşabilmeleri için çeşitli sınavlara girmeleri ve bu sınavlardan yüksek puan almaları gerekmektedir. Bu durum mezun olan öğretmen sayısının atanacak olan öğretmen sayısının çok üstünde olmasından dolayı öğretmen adaylarının kaygılı olmalarına ve tükenmişlik düzeylerinin artmasına neden olmaktadır (Karaca, 2011; Oğuzberk & Aydın, 2008; Tansel

2015; Tümkaya, & Çavuşoğlu, 2010; Yavuz, & Akdeniz, 2019). Bu durum ülkemizde oldukça sık görülmektedir. Çünkü üniversite sınavını kazanmak için zorlu bir süreci aşan bireylerin kaygıları üniversiteyi kazanmakla bitmemekte üniversite sonrasında da devam etmektedir. Örneğin gelecek kaygısını taşıyan öğretmen adayları başarısız bir sınav geçirdiklerinde tekrar başarısız olma kaygısı ile karşı karşıya kaldıklarında strese girebilir ve doğal olarak tükenmişlik yaşayabilirler. Bu kapsamda oluşan stres ve kaygı bireylerin akademik, bireysel ve sosyal yaşamını olumsuz etkileyebilmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının ya kaygı ya da tükenmişlik düzeylerini ölçen araştırmaların yapıldığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeylerini tespit etmek ayrıca öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaca yönelik olarak şu sorulara cevap aranmıştır.

- Öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark var mıdır?
- Öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri aile gelir düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri genel not ortalamasına (AGNO) göre farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli türlerinden ilişkisel tarama modeli; iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasında meydana gelen bir durum ya da olayı olduğu gibi betimleyerek bu duruma neden olan değişkenlerin ilişkisini, etkisini ve bunların derecesini gösteren bir araştırma modelidir (Karasar, 2005; Kaya & diğ., 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma örneklemini; kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemine göre 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Atatürk Üniversitesi, Bülent Ecevit Üniversitesi ve Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde öğrenimini sürdüren 56 erkek (%56) ve 44 kadın (%44) olmak üzere toplam 100 sosyal bilgiler son sınıf öğretmen adayından oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Schaufeli ve diğerleri (2002) tarafından geliştirilen ve Balkıs ve diğerleri (2011) tarafından uyarlanan tükenmişlik ölçeği ile Karaçanta (2009) tarafından geliştirilen KPSS Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Tükenmişlik ölçeğinin, Türkçe formuna ait Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı Balkıs ve diğerleri (2011) tarafından 0.83 olarak hesaplanırken, bu çalışmanın araştırmacıları tarafından hesaplanan güvenirlik katsayısının 0.79 olduğu belirlenmiştir. Kaygı ölçeğinin, Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ise Karaçanta (2009) tarafından 0.91 olarak hesaplanırken bu çalışmada güvenirlik katsayısı 0.86 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler "Bilgi Formu" ile

toplanmıştır. Bilgi formunda; öğretmen adaylarının cinsiyeti, aile gelir düzeyleri ve AGNO'larına ilişkin bilgilerin istendiği kısımlar bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmacılar tarafından SPSS 24 programı kullanılarak sosyal bilgiler eğitimi öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyi puanlarının cinsiyet, ailenin ekonomik durum ve AGNO değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U testi ile Kruskal Wallis testi ile tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki belirlemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısına bakılmıştır.

BULGULAR

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve KPSS tükenmişlik düzeylerini tespit her bir değişkenin KPSS kaygı ve KPSS tükenmişlik düzeyini etkileyip etkilemediğini gösteren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Kaygı Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin U-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	p
Kaygı Ortalamaları	Kadın	56	46.70	2615.2	1019	0.13
	Erkek	44	55.43	2434.96		

Tablo 1'de belirtildiği üzere, çalışmaya katılan öğretmen sayısının 100 kişiden oluştuğu ve bunların 56'sının kadın, 44'ünün ise erkek olduğu görülmektedir. Tablo 1'e göre erkek öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri ile kadın öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeylerinin AGNO Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Akademik Başarı	N	\bar{X}	Sd	χ^2	p	U
2.00-2.50	19	77,39	3	18,759	000	143
2.51- 3.00	39	48,97				115,5
3.01-3.50	39	42.50				,0
3.51-4.00	3	4				651

Tablo 2'de belirtildiği üzere, öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin AGNO değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($\chi^2(3)=8.759$, $p < .05$). Yapılan ileri analiz sonucunda gruplar arasındaki farkın AGNO' su 2.00-2.50 ve 3.51-4.00 olan gruplardan kaynaklandığı görülmüştür. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en düşük kaygı düzeyinin AGNO' su 3.51-4.00 arasında olanların olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeylerinin Aile Gelir Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Aile Gelir Durumu	N	\bar{X}	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark	U
1600-2400	56	57.35	3	7.94	0.09	2-3	486,5
2400-3200	24	43.67					
3200-4000	11	52.27					
4000-5200	7	29.64					

Tablo 3'te belirtildiği üzere, öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin aile gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($\chi^2(4) = 4,778$, $p > .05$). Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en düşük kaygı düzeyinin aile gelir değişkenine göre 4000-5.200 TL geliri olan öğretmen adaylarında olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Tükenmişlik Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin U - Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	Sıra toplamı	U	p
Tükenmişlik	Kadın	56	45.49	2547,50	951	0.04
	Erkek	44	56.88	2502,50		

Tablo 4'te belirtildiği üzere, öğretmen adaylarının, tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet değişkeninin ortalamalarına bakıldığında, erkek öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyleri ile kadın öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($U = 951$, $p < .05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin kadın öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin AGNO Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

AGNO	N	\bar{X}	sd	χ^2	p
2.00-2.50	19	3.400	3	18,759	,000
2.51- 3.00	39	3.488			
3.01-3.50	39	3.458			
3.51-4.00	3	3.540			

Tablo 5'de belirtildiği üzere, öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinin AGNO değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($\chi^2(3) = 18.756$, $p < .05$). yapılan ileri analiz sonucunda gruplar arasındaki farkın AGNO'su 2.00-2.50 ve 3.51-4.00 olan gruplardan kaynaklandığı görülmüştür. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en düşük tükenmişlik düzeyinin AGNO düzeyinin 3.51-4.00 arasında olanların olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin Aile Gelir Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Aile gelir durumu	N	\bar{X}	sd	χ^2	p
1600-2400	56	56.00	3	7.94	,09
2400-3200	24	43.23			
3.200-4000	11	51.45			
4000-5200	7	39.79			

Tablo 6'da belirtildiği üzere, öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinin aile gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($\chi^2(4) = 7.94$, $p > .05$).

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Kpss Kaygı ve Tükenmişlik Arasındaki Korelasyon

		Tükenmişlik
Kpss Kaygı	r	,823*
	p	,000

Tablo 7’de belirtildiği üzere öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ile tükenmişlik düzeyleri arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = 0.823, p < .001$). Buna göre KPSS kaygı düzeyi arttıkça tükenmişlik düzeylerinin arttığı söylenebilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmada kapsamında yapılan analizler sonucunda; son sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin cinsiyet değişkenine anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Alan yazın incelendiğinde, Dursun ve Karagün (2012); Tümkaya ve Çavuşoğlu (2010); Bozdam (2008); Yavuz ve Akdeniz, (2019) eğitim fakültesi öğrencileri üzerine yapmış oldukları araştırmada cinsiyet ve KPSS kaygı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Oysaki son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının KPSS tükenmişlik düzeylerinin cinsiyete göre incelendiğinde aralarında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre erkek öğretmen adaylarının KPSS tükenmişlik düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Balkıs ve diğerlerinin (2011); Önder ve diğerlerinin (2018); Tümkaya’nın (2016); Tümkaya ve Çavuşoğlu’nun (2010) yapmış oldukları çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Fakat; Çankaya ve diğerlerinin (2012) yapmış oldukları çalışmalarda öğretmen adaylarının düşük düzeyde tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın bir nedeni öğretmen adaylarının üniversitelerindeki sosyal ortam ve çalışma koşulları gösterilebilir.

Araştırmada, öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri ve KPSS kaygısı ile KPSS tükenmişlik düzeyleri arasında akademik başarıları (AGNO) arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının akademik başarılarına bağlı olarak KPSS kaygı ve KPSS tükenmişlik düzeylerinin değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin öğretmen adaylarının akademik başarı düzeyleri (AGNO) arttıkça ya da azaldıkça, bu durumun öğretmen adaylarının kaygı ve tükenmişlik düzeylerini etkilediğini göstermiştir. Araştırma verilerine dayanarak akademik başarı seviyesinin KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeylerinde anlamlı farklılaşmaya neden olan bir değişken olduğu sonucuna varılmıştır. Alan yazın incelendiğinde Balkıs ve diğerlerinin (2011); Sadıkoğlu ve diğerlerinin (2018); Yang’ın, (2004); Jacobs ve Dodd’un (2003) yaptıkları araştırmalarda akademik başarının öğretmen adaylarının kaygı ve tükenmişlik düzeylerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Oysaki Köse, Diken ve Gül’un, (2017) yapmış oldukları araştırmada ise, öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeyleri ile akademik başarıları (AGNO) arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin ekonomik düzey açısından, düşük ve orta seviye ekonomik düzeye sahip bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bozgün ve Akın Kösterelioğlu (2018), Çakmak ve Hevedanlı (2005) yapmış oldukları çalışmalarında sosyo-ekonomik düzey ile kaygı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Oysaki Aydın (2016) yapmış olduğu çalışmada sosyo-ekonomik durumu düşük olan öğrencilerin yüksek kaygıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, tükenmişlik ve kaygı düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Kaygı düzeyi yüksek olan öğretmen adaylarının KPSS tükenmişlik düzeylerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Kaygıdan kaynaklı korku, endişe ve üzüntü gibi durumlar öğretmen adaylarının tükenmişliğine etki eden unsurlar olarak nitelendirilebilir. Alan yazında yapılan çalışmaların sonuçlarına göre öğretmen adaylarının yaşadığı sınav kaygısının tükenmişliğe neden olabileceğini göstermektedir (Çapulcuoğlu & Gündüz, 2013; Ekici & Kurt,

2012; Köse & diğ., 2017; Tümkaya, 2016). Bu çalışma kapsamında, ortaya çıkan sonuçlar çerçevesinde şu önerilerde bulunulabilir:

- Bu çalışma Türkiye’de üç devlet üniversitesindeki sosyal bilgiler son sınıf öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Bulguların genellenebilirliği açısından daha net sonuçlara ulaşabilmek için daha büyük örneklemelerle ve farklı bölgelerdeki yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğretmen adaylarıyla daha kapsamlı çalışmalar yürütülebilir.
- Kaygı ve tükenmişlik üzerine alan yazında yapılmış olan birçok çalışma mevcuttur. Fakat bu çalışmaların büyük çoğunluğu nicel veriler üzerinden sonuçlara ulaşmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, bu iki değişken ile alakalı nitel çalışmaların artırılması önerilebilir.
- Yoğun bir şekilde nicel veriler ile araştırmanın yürütüldüğü bu alanda, araştırmaların ortak sonuçlarını bulmak, elde edilen sonuçların birlikte kullanılarak daha güçlü bir genelleme yapılması için meta-analiz çalışmalarının yapılması önerilmektedir.
- KPSS kaygısı ve tükenmişliğin öğretmen adaylarını etkilemesini önlemek için ne tür çalışmalar yapıldığını, önleyici rehberlik hizmetlerinin ne düzeyde faaliyette olduğunu ve yapılan bu tür faaliyetlerin ne kadar etkili olduğunu ortaya koymak için alan yazına dönük çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Etik Metin

Bu makalede araştırma ve yayın etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Aydın, E. (2016). *Üniversite giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav kaygılarının farklı değişkenlere göre incelenmesi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. & Duru, S. (2011). Tükenmişliğin öğretmen adayları arasındaki yaygınlığı, demografik değişkenler ve akademik başarı ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 151-165.
- Bozdam, A. (2008). *Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Bozgün K. & Akın Köstereliolu, M. (2018). Öğretmen adaylarında tükenmişliğin yordayıcısı olarak mesleki kaygı. *SETSCI Conference Indexing System*, (3), 1120-1123
- Çakmak, Ö. & Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 115–127.
- Çankaya, İ., Başar, M., Koçoğlu, E. & Demirkol, A. (2012). Meslek öncesi dönemde tükenmişliğe ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3), 751-758.
- Çapulcuoğlu, U. & Gündüz, B. (2013). Lise öğrencilerinde tükenmişliğin cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve algılanan akademik başarı değişkenlerine göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 12-24.
- Dursun, S. & Karagün, E. (2012). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi: kocaeli üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 93-112.

- Ekici, G. & Kurt, H. (2012). Biyoloji öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (kpss) yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 294-308.
- Ersoy, F. (2001). Tükenmişlik sendromu. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, (2), 11-17.
- Ertekin, P. Ş., Bilgiç, D., Demirel, G., Akyüz, M.B., Karatepe, C. & Sevim, D., (2015). Sağlık alanlarında okuyan üniversite öğrencilerinin tükenmişlik ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. *TAF Prev Med Bull*, 14(4), 28492.
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff burn-out. *Journal of Social Issues*, 30(1), 159-165.
- Güdük, M., Erol, Ş., Yağcibulut, Ö., Uğur, Z., Özvarış, Ş.B. & Aslan, D. (2005), “Ankara’da bir tıp fakültesinde okuyan son sınıf öğrencilerde tükenmişlik sendromu”, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 14(8), 169-173.
- Gür, E. (2014). *Kamu, Özel ve üniversite hastanelerinde çalışan hemşirelerde örgütsel adalet algısı ve tükenmişlik durumları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü], YÖK Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı.
- Jacobs, S.R. & Dodd, D.K. (2003). Student burnout as a function of personality, social support, and workload. *Journal of College Student Development*, 44, 291-303.
- Karaca, E. (2011). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, (23), 1-18.
- Karaçanta, H. (2009). Öğretmen adayları için kamu personeli seçme sınavı kaygı ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenilirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25), 50-57.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. *Nobel Yayın Dağıtım*.
- Kaya, A., Balay, R. & Göçen, A. (2012). Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin bilme. *uygulama ve eğitim ihtiyacı düzeyleri*. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1229-1259.
- Kılıç M., İpekçi NN., Dokur M. & Kaya S. (2015). Devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(1), s. 1-8.
- Köse, E., Diken, E. & Gül, Ş. (2017). Biyoloji öğretmen adaylarındaki tükenmişlik vee kpss kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *GEFAD / GUJGE*, 37(3), 991-1012.
- Maslach, C. & Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Occupational Behavior*, (2), 99-113.
- Maslach, C., Schaufeli, W. B., & Leiter, M. P. (2001). Job burnout. *Annual Review of Psychology*, (52), 397-422.
- Oğuzberk, M. & Aydın, A. (2008). “Ruh sağlığı çalışanlarında tükenmişlik”, *Klinik Psikiyatri*, (11), 167-179.
- Önder, A., Cengiz, Ö. & Dağal, A.B. (2018). Okul Öncesi öğretmen adaylarının tükenmişlik ve yabancılaşma düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 202-219.
- Sadıkoglu, M., Hastürk, G. & Polat, O. (2018). Fen bilimleri öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyleri. *Journal of International Social Research*, 11(56), 629-637.
- Schaufeli, W. B., Martinez, I., Marques-Pinto, A., Salanova, M. & Bakker, A. (2002). Burnout and engagement in university students. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(5), 464-481.
- Schwab, R. L., Jackson, S.E. & Schuler R., S., (1986). Educator burnout: Sources and consequences. *Educational Research Quarterly*, 10(3), 14-17.
- Tansel, B. (2015). Üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 241-268.
- Taşgım, Ö. (2004). *Gençlik ve spor genel müdürlüğü merkez ve taşra örgütü yöneticilerinin tükenmişlik düzeylerinin iş doyum düzeylerine etkisi*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Tümkaya, S. (1996). *Öğretmenlerdeki tükenmişlik görülen psikolojik belirtiler ve başa çıkma davranışları*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana, Türkiye.

- Tümkiye, S. (2016). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin tükenmişlik ve yabancılaşma düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(2), 251-268.
- Tümkiye, S. & Çavuşoğlu, İ. (2010). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 468-481.
- Yang, H. J. (2004). Factors affecting student burnout and academic achievement in multiple enrollment programs in taiwan's technical-vocational colleges. *International Journal of Educational Development*, (24), 283-301.
- Yavuz, S. & Akdeniz, A. (2019). The investigation of burnout and kpss anxiety levels from various variables among science teacher candidates. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 7, 212-227.

EXTENDED ABSTRACT

An Investigation of Social Studies Teacher Candidates' Public Personnel Selection Exam (KPSS) Anxiety and Burnout Levels in Terms of Various Variables.

Introduction

The rapid and intense changes experienced today can negatively affect individuals not only socially, but also emotionally and mentally. Due to this change, the pressure and stress on people can cause the individual to feel alienated from society, his profession, and even to himself, and to feel burnout. In this context, many researchers have concluded that burnout affects both personal (Ersoy, 2001; Taşgın, 2004) and job performance levels negatively (Ertekin et al., 2015; Gür, 2014; Kılıç et al., 2015). Pre-service teachers can form negative attitudes towards the teaching profession during the school experience process. For example, factors such as graduation and unemployment can cause pre-service teachers to experience various psychological problems such as depression, anxiety, hopelessness and burnout. Because, teacher candidates who have completed their education have to take various exams and get high scores from these exams in order to reach their target profession. This situation causes pre-service teachers to be anxious and their burnout levels increase due to the fact that the number of teachers who graduate is much higher than the number of teachers to be appointed (Karaca, 2011; Oğuzberk & Aydın, 2008; Tansel 2015; Tümkaya, & Çavuşoğlu, 2010; Yavuz, & Akdeniz, 2019). Stress and anxiety in this context can negatively affect the academic, individual and social life of individuals. When the studies conducted in our country were examined, it was determined that researches measuring the anxiety or burnout levels of teacher candidates were conducted.

Purpose

The aim of this study is to determine the KPSS anxiety and burnout levels of social studies teacher candidates and to determine the relationship between pre-service teachers' KPSS anxiety and burnout levels. For this purpose, answers to the following questions were sought.

- Is there a significant difference in the KPSS anxiety and burnout levels of teacher candidates according to the gender variable?
- Do teacher candidates' KPSS anxiety and burnout levels differ according to their family income levels?
- Do teacher candidates' KPSS anxiety and burnout levels differ according to their grade point average (AGNO)?
- Is there a relationship between teacher candidates' KPSS anxiety and burnout levels?

Method

In this study, the relational survey model, one of the quantitative research methods, was used. Relational screening model, one of the general screening model types; It is a research model that depicts a situation or event that occurs between two or more variables as it is, showing the relationship, effect and the degree of the variables that cause this situation (Karasar, 2005; Kaya et al., 2012). The study sample of the research; According to the easily accessible sampling method, a total of 100 social studies senior teachers, 56 male (56%) and 44 female (44%), continuing their education at Atatürk University, Bülent Ecevit University and Kilis 7 Aralık

University in the 2018-2019 academic year. consists of candidates. By using SPSS 24 program, researchers determined whether KPSS anxiety and burnout level scores of social studies education teacher candidates differed significantly according to gender, family economic status and AGNO variables, with Mann Whitney U test and Kruskal Wallis test. Pearson product-moment correlation coefficient was examined in order to determine the relationship between teacher candidates' KPSS anxiety and burnout levels.

Findings

The number of candidate teachers participating in the research consists of 100 people. 56 of them are female and 44 of them are male teacher candidates. It was determined that there was no significant difference between the anxiety levels of male teacher candidates and female teacher candidates ($p>.05$). It shows that the anxiety levels of teacher candidates differ significantly according to the academic achievement variable ($\chi^2(3)=8.759$, $p<.05$). As a result of the further analysis, it was seen that the difference between the groups resulted from the groups with an academic success of 2.00-2.50 and 3.51-4.00. The anxiety levels of teacher candidates do not show a significant difference according to the family income level ($\chi^2(4) = 4.778$, $p>.05$). Considering the mean rank of the groups, it is seen that the lowest level of anxiety is among the teacher candidates with an income of 4000-5.200 TL according to the family income variable. When the mean of the gender variable of the burnout levels of the pre-service teachers was examined, it was found that there was a significant difference between the burnout levels of the male pre-service teachers and the anxiety levels of the female pre-service teachers ($U= 951$, $p<.05$). Considering the mean rank, it is understood that the anxiety levels of male teacher candidates are higher than female teacher candidates. It shows that the burnout levels of teacher candidates differ significantly according to the academic achievement variable ($\chi^2(3)= 18.756$, $p<.05$.) As a result of the further analysis, it was seen that the difference between the groups stemmed from the groups whose academic success was 2.00-2.50 and 3.51-4.00. When the mean rank of the groups is taken into account, it is seen that those with the lowest burnout level have the academic achievement level between 3.51-4.00. The burnout levels of teacher candidates do not show a significant difference according to the family income level ($\chi^2(4) = 7.94$, $p>.05$). In addition, in the study, it was observed that there was a high, positive and significant relationship between pre-service teachers' KPSS anxieties and burnout levels ($r =823$, $p<.001$). Accordingly, it can be said that as KPSS anxiety level increases, burnout levels increase

Result and Discussion

As a result of the analyzes made within the scope of the research; No significant difference was found between the KPSS anxiety levels of the senior social studies teacher candidates to the gender variable. When the literature is examined, Dursun and Karagün (2012); Tümkaya and Çavuşoğlu (2010); Bozdam (2008); In the study conducted by Yavuz and Akdeniz (2019) on education faculty students, no significant difference was found between gender and KPSS anxiety level. However, when the KPSS burnout levels of the teacher candidates studying in the last year were examined according to gender, a statistically significant difference was found between them. According to the findings, it was concluded that male teacher candidates have higher KPSS burnout levels. This result is the result of Balkıs et al. (2011); Önder et al. (2018); Tümkaya (2016); It is in line with the results of the study conducted by Tümkaya and Çavuşoğlu (2010).

In the study, it was concluded that there is a significant relationship between students' burnout levels and their academic achievement (AGNO) between KPSS anxiety and KPSS burnout levels. It was concluded that KPSS anxiety and KPSS burnout levels changed depending on the academic achievements of teacher candidates. For example, it has been shown that as the academic achievement levels (AGPA) of teacher candidates increase or decrease, this situation affects the anxiety and burnout levels of teacher candidates. Based on the research data, it was concluded that the level of academic achievement is a variable that causes a significant difference in KPSS anxiety and burnout levels. When the literature is examined, it is seen that Balkis et al. (2011); Sadikoglu et al. (2018); Yang (2004); In the studies conducted by Jacobs and Dodd (2003) it was concluded that academic achievement affects the anxiety and burnout levels of teacher candidates. However, in the study conducted by Köse et al. (2017), it was concluded that there was no significant relationship between teacher candidates' KPSS anxiety and burnout levels and their academic achievement (AGNO).

There is no significant difference between social studies teacher candidates' KPSS anxiety levels in terms of economic level, between individuals with low and medium economic levels. Bozgün and Akın Kösterelioğlu (2018), Çakmak and Hevedanlı (2005) concluded in their studies that there is no significant difference between socio-economic level and anxiety. However, in the study of Aydın (2016), it was concluded that students with low socio-economic status have high anxiety. According to the findings of the study, there is a positive relationship between burnout and anxiety level. It was concluded that pre-service teachers with high anxiety levels negatively affected their KPSS burnout levels. Conditions such as fear, worry and sadness caused by anxiety can be described as factors that affect teacher candidates' burnout. The results of studies conducted in the literature show that test anxiety experienced by teacher candidates can cause burnout (Çapulcuoğlu & Gündüz, 2013; Ekici & Kurt, 2012; Köse et al., 2017; Tümkaya, 2016).



"International Journal of New Approaches in Social Studies - IJONASS" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).